

Mäetaguse maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2011-2020

Koostaja: Ants Animägi

KESKKONNAAMET

Sisukord

1. KAITSEKORRALDUSKAVA KOOSTAMISE TAUSTAINFORMATSIOON	2
2. KAITSEALA ÜLDISELOOMUSTUS	3
2.1. Üldandmed	3
2.2. Kaitseala moodustamine ja eesmärk	3
2.3. Maastik	3
2.4. Kliima ja mullastik	4
2.5. Sotsiaalmajanduslik keskkond	4
2.5.1. Maaomand ja asustus	4
2.5.2. Teedevõrk	4
2.5.3. Huvigrupid	4
2.5.4. Planeeringud	5
3. LOODUSVÄÄRTUSED KAITSEALAL	5
3.1. Maastik	5
3.2. Elupaigatüübid	5
3.2.1. Loodusdirektiivi elupaigatüübid kaitsealal	6
3.2.2. Hinnang kaitseala niidukooslustele	7
3.2.3. Hinnang kaitseala metsakooslustele	7
3.3. Kaitsealused liigid	7
3.4. Teaduslikud väärtused	8
3.5. Väärtused, kaitse-eesmärgid, ohutegurid ja vajalikud tegevused	9
4. TEGEVUSKAVA	10
4.1. Kaitsekorraldusperioodi eesmärgid	10
4.2. Säilitavad tegevused	10
4.2.1. Kaitseala tähistuse ja infotahvli korrashoid	10
4.2.2. Reformimata maade riigi omandisse vormistamine	10
4.2.3. Järelevalve	10
4.2.4. Pool-looduslike koosluste hooldamine	10
4.2.5. Metsakoosluste säilitamine	11
4.2.6. Liigikaitse	11
4.2.7. Kaitse-eeskirja parandamine ja täiendamine	11
4.2.8. Kaitsekorralduskava uuendamine	12
4.2.9. Teabe jagamine, väärtuste tutvustamine	12
4.3. Taastavad tegevused	12
4.3.1. Pool-looduslike koosluste taastamine	12
4.3.2. Maastikuilme taastamine	12
4.4. Eksponeerivad tegevused	13
4.5. Kaitsetegevuste eelisjärjestamine	13
5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	14
6. TEGEVUSED, EELARVE ja AJAKAVA	15
KASUTATUD MATERJALID	16
LISAD	17
Lisa 1. Mäetaguse MKA kaitse-eeskiri	
Lisa 2. Mäetaguse MKA-l teostatud inventuurid ja uuringud.	
Lisa 3. Mäetaguse MKA asukohaskeem	
Lisa 4. Mäetaguse MKA tsoneering	
Lisa 5. Mäetaguse MKA loodusdirektiivi elupaigatüübid	
Lisa 6. Mäetaguse MKA hooldatavad ja taastatavad niidud	
Lisa 7. Mäetaguse MKA kavandatav õppe-matkarada	

1. KAITSEKORRALDUSKAVA KOOSTAMISE TAUSTAINFORMATSIOON

Vastavalt looduskaitseaduse (RT I 2007, 25, 131) §-le 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks ning sisaldab:

- kaitseala mõjutavaid olulisi keskkonnategureid ja nende mõju loodusobjektile
- kaitse-eesmärke ja nende saavutamiseks vajalikke töid, sealjuures hinnates ka tööde tegemise eelisjärjestust, ajakava ning mahtu
- kava elluviimise hinnangulist eelarvet

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti veebilehel.

Kaitsekorralduskava on arengukavaline dokument, mis ei määra ega piira maaomaniku tegutsemist tema omandi piires, vaid osutab ala väärtustele ning võimalusele nende väärtuste säilitamiseks ja vajadusel taastamiseks.

Mäetaguse maastikukaitseala kaitsekorralduskava eesmärk on:

- anda ülevaade kaitsealal kaitstavatest väärtustest
- määrata kaitseala kaitsekorralduslikud juhised järgmiseks 10 aastaks (kaitsekorraldusperiood)
- anda alus tegevuste eelisjärjestamise ja tegevusplaani koostamise jaoks
- tagada kaitseala majandamise ja kaitsekorralduse jätkusuutlikkus
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tegevuste rahastamiseks

Kaitsekorralduskava koostamisel juhendatakse Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja kaitsekorralduskava koostamise juhendist.

Käesoleva kava koostas Keskkonnaameti Viru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Ants Animägi, ajakohastades ja täiendades Riikliku Looduskaitsekeskuse tellimusel Rein Drenkhan'i ja Kaire Kalk'i poolt 2007. aastal koostatud kava eelnõu.

2. KAITSEALA ÜLDISELOOMUSTUS

2.1. Üldandmed

Mäetaguse maastikukaitseala (MKA) asub Ida-Virumaa keskosas. Administratiivselt paikneb Mäetaguse MKA Ida-Viru maakonnas Mäetaguse vallas Mäetaguse aleviku territooriumil (lisa 3).

Käesoleva kaitsekorralduskava koostamise aluseks on Vabariigi Valitsuse 11. mai 2006.a määrus nr 109 Mäetaguse maastikukaitseala kaitse-eeskiri (lisa 1). Kaitse-eeskirja kohaselt on kaitseala tsoneeritud kaheks erineva kaitsekorraga võõndiks – Tammiku sihtkaitsevõõndiks (47 ha) ja Roosi piiranguvõõndiks (6 ha). Kaitseala pindala on 53 ha (lisa 4).

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet (KA).

2.2. Kaitseala moodustamine ja eesmärk

Mäetaguse MKA on moodustatud 1965. aastal kaitse all oleva kohaliku tähtsusega looduse üksikobjektide Mäetaguse tamme, tammede rühma ja Mäetaguse pargi baasil, hõlmates laiendusena liigirohke niidukoosluse. Mäetaguse MKA võeti kaitse alla 11.05.2006.a Vabariigi Valitsuse määrusega nr 109.

Mäetaguse maastikukaitseala eesmärk on:

- 1) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), puisniitude (6530*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060) kaitse;
- 2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi – karvase maarjalepa (*Agrimonia pilosa*) kaitse, mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004.a korraldus nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“, kuulub ala Natura 2000 võrgustikku Mäetaguse loodusalana.

2.3. Maastik

Maastikulise liigestuse järgi asub kaitseala Alutaguse madalikul. Maastikurajoon paikneb kahe aluspõhjareljeefi suurvormi – Harju-Viru lubjakiviplatoo ja Peipsi nõo kohal. Aluskorra kivimiteks on moondekivimid. Aluspõhja moodustavad Kesk-Ordoviitsiumi kivimid. Aluspõhjakivimeid katab kvaternaarisetetest kate, mis on üldiselt õhuke - alla 10 meetri (Saaber, 1996). Kaitseala paikneb veeristikkruusast koosneval Mäetaguse oosil, mille idanõlval on seljandiku suhteline kõrgus 15 m ja absoluutkõrgus 72,4 m. Oos on kujunenud arvatavasti liustiku avalõhes (TTÜ Geoloogia Instituut, 2004).

2.4. Kliima ja mullastik

Eesti kliima rajoneeringu järgi jääb Mäetaguse MKA Sise-Eesti kliimavaldkonna Põhja-Eesti rajooni Alutaguse allrajooni. Siinne kliima on selgesti mandrilise ilmega. Kõige soojem kuu on juuli (keskmine õhutemperatuur on üle 17°C) ja külmem veebruar (keskmine õhutemperatuur on alla -7°C). Aastane sademete hulk on keskmiselt 500-650mm. Sademete ja lumikatte andmeid arvestades ilmneb, et Alutaguse sademete ja lumerohkus on tingitud tema asendist kahe suure veekogu – Soome lahe ja Peipsi järve – vahel, kuid tähtis on ka metsasus (Saaber, 1996).

Mullastiku rajoneerimise järgi kuulub Mäetaguse MKA Jõhvi-Iisaku väikevaldkonda, kus domineerivad viljakad leostunud liivsavimullad (Kõlli, Lemetti, 1999).

2.5. Sotsiaalmajanduslik keskkond

2.5.1. Maaomand ja asustus

Mäetaguse MKA pindala on 53 hektarit, sellest jätkuvalt riigi omandis olevat katastrisse kandmata maad on 43 hektarit ning eramaad 10 hektarit. Administratiivselt paikneb kaitseala Mäetaguse aleviku territooriumil.

Tabel 1. Maaüksused Mäetaguse maastikukaitsealal

Maaüksus	Tunnus	Pindala ha	Pindala kaitsealal ha	Vöönd
Mädapõllu	49802:002:0236	3,77	2,17	sihtkaitsevöönd
Väljaotsa	49802:002:0234	2,81	1,50	sihtkaitsevöönd
Roosi	49802:002:0264	6,39	6,39	piiranguvöönd

2.5.2. Teedevõrk

Kaitsealast 400 m idas asub Jõhvi - Tartu maantee, põhjast külgneb kaitseala 0,5 km lõigul Kohtla-Järve - Mäetaguse teega ning kagust piirneb kaitseala kruusakattega valla teega (Tammiku tee nr 4980145).

2.5.3. Huvigrupid

Kaitsealaga seostuvaid olulisemaid huvirühmasid on viis (tabel 2). Peamiselt on huvi kohalikel elanikel niitude ja seega ka tammiku hooldamise vastu. Pool-looduslike koosluste säilimise ja nende hooldamise järjepidevuse huvides on riigi poolt tagatud toetuse maksmine. Tagasihoidlik huvi on kohalikel elanikel ka metsaraie vastu, mis iseenesest ei ole vastuolus kaitse-eesmärkidega, sest nimetatud tegevust saab siduda oskuslikult tamme eluea pikendamiselega.

Metsa kõrvalsaaduste kogumises ohtu kaitseala väärtustele ei ole.

Kaitsealal ja alaga on seotud väärtusi, millele tähelepanu juhtimine on ka loodusharidusliku tähtsusega. Kaitsealal on säilinud mitmed vanad teed ja rajad, mida on võimalik edukalt kasutada matka- ja õpperadade rajamiseks (Kukk, 2003; Kalda, 2000; Örd, jt., 1988) ning talvel võib neid kasutada suusaradadena. Kaitseala asub Mäetaguse aleviku vahetus läheduses. Mäetaguse vallavalitsusel on huvi kaitsealal arendada puhkamisvõimalusi, sest kohalik võim on mõisakompleksi taastamisega juba tõsiselt tegelenud, rajanud söögikoha, hotelli ja suplusmaja. Seega on põhjendatud ka nende soov mõisakompleksi lähedusse tekitada aktiivse puhkuse võimalusi ja mitte ainult kohalikele elanikele, vaid ka turistidele.

Tabel 2. Kaitsealaga seotud huvigrupid ning nende peamised huvid

Huvigrupp	Huvid
Keskkonnaamet (kaitseala valitseja)	Loodusväärtuste säilimine, loodushariduslik tegevus
RMK	Puhkemajanduse korraldamine ja puhkerajatiste hooldus õppe-matkaraja rajamise järel. Maade riigile vormistamine, metsaalade haldamine, looduskaitsete tööde teostamine riigimaadel
Ümbruskonna elanikud	Puhkamisvõimalused, metsandide korjamise võimalused, puisniidu taastamine
Maaomanikud	Tulu saamine majandustegevusest, maa sihipärasest kasutamisest
Ida-Viru Maavalitsus	Loodusväärtuste säilimine maakonna eripära hoidmiseks, turismi arendamine
Mäetaguse Vallavalitsus	Aktiivsed puhkamisvõimalused, turismi arendamine
Teadlased	Kohalike loodusväärtuste, liikide ja koosluste uurimine
Looduskaitseorganisatsioonid	Loodusväärtuste säilimine

2.5.4. Planeeringud

Mäetaguse MKA paikneb Ida-Viru maakonna teemaplaneeringu “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” kohaselt Mäetaguse-Uhe väärtusliku maastiku (registri nr 16) alal, millele on iseloomulik kultuuri-ajalooline põllumajanduslik maastik (Ida-Viru Maavalitsus, 2003).

3. LOODUSVÄÄRTUSED KAITSEALAL

3.1. Maastik

Kaitseala maastiku põhiväärtusteks on pärandkultuuriline maastik (kunagised puisniidud ja -karjamaad) ning kaitseala lõunapiiril paiknev oos koos sellel kasvava metsaga. Kaitseala puurinde põhiosa moodustavad vanad, 150-300 aastased kõrgekasvulised, laiuva võraga tammed. Mäetaguse tammik on Pandivere kõrgustikule omaste tammepuisniitude ja hõredate tammikute idapoolseim esindaja, mis on praeguseks valdavas osas metsastunud (Kalda, 2000; Örd, jt., 1988).

3.2. Elupaigatüübid

Keskkonnaregistri andmete alusel on loodusdirektiivi elupaigatüübid kaitsealal inventeeritud 2001-2002. aastal. Kaitseala koosluste hindamisel kava koostaja poolt ja Riikliku Looduskaitsekeskuse tellimisel 2008. aastal teostatud metsakorralduse käigus (Metsakorralduse Büroo OÜ) selgus, et mitmed potentsiaalselt väärtuslikud või väga hästi säilinud kooslused on inventeerimata või valesti määratud. Sellest tulenevalt on eksitavad kehtivas kaitse-eeskirjas (lisa 1) sätestatud kaitse-eesmärgid ning seetõttu vajab kaitse-eeskiri muutmist.

3.2.1. Loodusdirektiivi elupaigatüübid kaitsealal

Pool-looduslikud kuivad rohumaad karbonaatsel mullal (6210)

Elupaigatüüpi leidub 0,2 ha suurusel pinnal kaitseala põhjaosas. Kasutuses on see karjamaana, karjatamiskoormus on väike.

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga madalikeniidud (6510)

Niidud pindalaga 2,7 ha paiknevad kaitseala kirdeosas. Sellest on niitmise teel hooldatud 1,6 ha. Roosi maaüksusele jääval osal viimastel aastatel niitu hooldatud ei ole. Pool-loodusliku koosluse säilimise eesmärgil tuleb ka selle niiduosa hooldamist jätkata.

Puisniidud (6530*)

Kokku on erinevas seisundis - hooldatavaid, hooldamata ja taastamist vajavaid puisniite kaitsealal 28,6 ha. Hooldatavaid puisniite oli 2009. aastal 7,8 ha. Mõned alad puisniidul on säilinud avatuna, kuid neid ei ole viimaste aastate jooksul hooldatud. Selliseid, kohest hooldamise jätkumist vajavaid niite on 1,6 ha. Taastamist ehk puu- ja põõsarinde hõrendamist ning järjepideva niitmise või karjatamise taasalustamist vajab 19,2 ha.

Vanad loodusmetsad (9010*)

Vana loodusmetsa tingimustele vastav puistuosa paikneb kaitseala idaosas eraldisel 24 pindalaga 5,1 ha. Puistu peapuuliigiks on haab (65 a), suur on ka tammede (100 a) osakaal. Lisaks esineb puistu koosseisus märkimisväärselt kaske (65 a), kuuske (85 a) ja hall-leppa (50 a).

Vanad laialehised metsad (9020*)

Vanad laialehised metsad paiknevad kaitseala lõuna- ja idaosas eraldistel 7 ja 32 pindalaga kokku 2,7 ha. Puistute enamus- ja peapuuliigiks on tamm, lisaks on koosseisus laialehistest liikidest pärna, saart ja vahtrat. Esineb ka muid puuliike – kaske, kuuske, haaba, remmelgat ja hall-leppa.

Mäetaguse MKA-st hõlmavad metsad ca 80%. Mets on loodusliku tekkeviisiga ning suurimat väärtust omavad eelkõige vanad tammed. Metsa koosseisu järgi on kaitsealal tamme osakaal hinnanguliselt 20-30%. Puisniidu hooldamata jätmise tulemusel on võimust võtnud teise põlvkonna puuliigid: kask, kuusk, hall- ja sanglepp, haab ning paju. Alusmetsas esineb massiliselt toomingat ja sarapuud ning veel on lodjapuud, kuuske, pärna, tamme, vahtrat jt.

Kehtiva kaitse-eeskirja järgi on kaitsealal esindatud EL Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpidest vanad laialehised metsad (9020*) ning oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavad okasmetsad (9060). Natura 2000 inventuuri kohaselt on 82% kaitsealast määratud elupaigatüüpi 9010*. Need andmed ei vasta tegelikkusele. Kava koostaja on konsulteerinud elupaigatüüpide küsimuses looduskaitse-ekspert Eerik Leibakuga, kes esitas ELFi 10. aasta taguse hinnangu ja mille kohaselt oli kaitsealal 8,7 ha elupaigatüübi 9010* metsi. Riikliku Looduskaitsekeskuse tellimisel teostati 2008. aastal Metsakorralduse Büroo OÜ poolt kaitsealal metsakorraldustööd koos Loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüüpide määramisega. Viimaste aastate pool-looduslike koosluste hooldamise ja taastamise käigus on täpsustatud ka poollooduslike koosluste piire (lisa 5).

Tabel 3. Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid kaitsealal

Kood	Elupaigatüüp	Pindala (ha)	% kaitsealast
6210	Kuivad rohumaad karbonaatsel mullal	0,2	0,4
6510	Aas-rebasesaba ja ürt punanupuga madalikeniidud	2,7	5,1
6530*	Fennoskandia puisniidud	28,6	54,0
9010*	Vanad loodusmetsad	5,1	9,6
9020*	Vanad laialehised metsad	2,7	5,1

Korrektne ei ole Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004.a korralduses nr 615-k Mäetaguse loodusalal nimetatud kaitstavate elupaigatüüpide loetelu. Korrigeerida tuleb alal esinevate elupaigatüüpide nimetused.

3.2.2. Hinnang kaitseala niidukooslustele

2010. a seisuga on hooldatud niite 9,6 ha. Umbes pool sellest on väga heas seisundis, sest hooldustöid on seal tehtud vähemalt 5 viimast aastat, poolel alal aga alustati hooldusega 2009. aastal. Taastamist vajab 19,2 ha puisniitu.

Niitude taastamisel on mõtet ainult siis, kui peale puurinde hõrendamist ja võsa raiet toimub regulaarne niitude hooldamine.

Oluline on teostada täiendav niidukoosluste ülevaatus niidutüüpide osas, määrata niitude elupaigatüüpidele vastavus ning kavandada hooldusvajadus ja -viisid.

3.2.3. Hinnang kaitseala metsakooslustele

Suurimaks väärtuseks metsade puhul on kuni 300 aasta vanused tammed. Kohati on alusmets tihedasti võsastunud ja isegi läbimatu. Tamme tervislik seisund on suhteliselt kehv, sest nad on jäänud varju. Palju on kuivanud tammesid ning paljud veel elavad on nakatunud mitmete mädanikku põhjustavate torikulaadsete seentega (tammekakk, tammetaelik, tuletael, kollane hamblehik – *Lentinus*). Üks võimalus tamme eluea pikendamiseks on nende hooldamine raiete teel. 15-20 m raadiuses tamme ümbruse puhastamine võsast ja teise rinde puudest soodustades ka tamme järelkasvu (Kukk, 2003; Kalda, 2000; Örd, jt., 1988).

Oluline on vanade tamme säilitamine ja noorte laialehiste puuliikide järelkasvu soodustamine, sest Ida-Eestis on tamme ja teiste kõvade lehtpuude esinemine suhteliselt vähene.

Seega kuulub Mäetaguse tammik niihästi Ida-Virumaa kui kogu Eesti (aga ka Põhja-Euroopa) looduse mitmekesisuse säilitamise prioriteetsete objektide hulka (Kalda, 2000).

3.3. Kaitsealused liigid

Roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*)

Kaitsealal on registreeritud II kategooria kaitsealuse liigi roheline kaksikhamba kaks leiukohta. Lisaks kaitsestaatusel kuulub roheline kaksikhammas Eesti Punase Raamatu, Euroopa Sammalde Punase Raamatu ja Berni Konventsiooni I lisa nimistutesse.

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004.a korralduses nr 615-k Mäetaguse loodusalal kaitstava liigina seda märgitud ei ole, mistõttu tuleb korrigeerida kaitse-eeskirja.

Karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*)

Teada on üks leiukoht kaitseala lõunapiiril. Karvane maarjalepp on III kategooria kaitsealune liik, kuuludes ka Loodusdirektiivi II lisa ja Eesti Punase Raamatu nimistutesse.

Populatsiooni säilimist soodustab puisniitude hooldamine, kuna karvane maarjalepp eelistab avatud kasvukohti, kuid mitte lauspäikeselisi. Vähene tallamine pigem soodustab populatsiooni elujõulisust.

3.4. Teaduslikud väärtused

Kaitseala ei kuulu riikliku keskkonnaseire ühtegi allprogrammi.

Teaduslikku huvi kaitsealal pakub ning uurimist väärrib vana tammik (Kalda, 2000). Vanad tammed on väga kõrge bioloogilise mitmekesisuse kandjateks, mistõttu võiks tähelepanu suunata just vanadel tammedel elutsevatele samblikele, seentele ja selgrootutele.

3.5. Väärtused, kaitse-eesmärgid, ohutegurid ja vajalikud tegevused

Tabel 4. Väärtused, kaitse-eesmärgid, ohutegurid ja vajalikud tegevused

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohustavad tegurid	Vajalikud tegevused	Oodatav tulemus
<i>Maastikulised väärtused</i>				
Maastik	<ul style="list-style-type: none"> - traditsioonilise pärandkultuurmaastiku ilme taastamine ja säilitamine - vanametsakoosluste säilitamine - vanade tammede säilitamine - pinnamoe säilitamine 	<ul style="list-style-type: none"> - niidukoosluste võsastumine ja metsastumine - maastikuilme ja esteetilise väärtuse kahjustamine sobimatu ehitise püstitamise - kaitse-eesmärkidele mittevastav või ebaseaduslik raie - intensiivne külastamine (kaasneb tõenäoliselt suurem prügistamine) 	<ul style="list-style-type: none"> - kaitseala tähistuse korrashoid - pool-looduslike koosluste järjepidev hooldamine - puisniidu taastamine puurinde hõrendamise ja võsa koristamise teel - metsade säästev majandamine - maade riigile jätmise ettepaneku vormistamine - nõuete järgimine ehitustegevuses - kasutuseta elektriliinide postide koristamine kaitsealalt 	<ul style="list-style-type: none"> - pärandkultuurmaastiku (puisniidu) ilme on taastatud soovitud ulatuses - säilinud on vanad tammed, säilitatud on jämedad surnud puud - reljeef on säilinud ja kahjustamata - elektripostid on lammutatud ja koristatud
<i>Elupaigatüübid</i>				
Pool-looduslikud kooslused (elupaigatüübid)	<ul style="list-style-type: none"> - pool-looduslike koosluse säilitamine ja taastamine - esinevad elupaigatüübid (6530*, 6510, 6210) on heas seisundis 	<ul style="list-style-type: none"> - võsastumine ja metsastumine hooldamata jätmisel - ehitise püstitamine - vähene teadlikkus kaitseväärtustest 	<ul style="list-style-type: none"> - järjepidev hooldamine (niitmine ja niite koristamine) - taastamistööd (puurinde hõrendamine ja võsa koristamine) - keskkonnateadlikkuse edendamine 	<ul style="list-style-type: none"> - regulaarselt hooldatakse 31,6 ha pool-looduslike kooslusi, tagatud on nende soodne seisund - inimesed on teadlikud kaitseväärtustest
Metsakooslused (elupaigatüübid)	<ul style="list-style-type: none"> - metsakoosluste säilitamine - esinevad elupaigatüübid (9010*, 9020*) on heas seisundis 	<ul style="list-style-type: none"> - kaitse-eesmärkidele mittevastav või ebaseaduslik raie - vähene teadlikkus kaitseväärtustest 	<ul style="list-style-type: none"> - elupaigatüüpidele vastavaid metsi ei majandata puidu saamise eesmärgil - keskkonnateadlikkuse edendamine 	<ul style="list-style-type: none"> - tagatud on skv metsakoosluste looduslik areng - inimesed on teadlikud kaitseväärtustest
<i>Elustik</i>				
Kaitsealused liigid	<ul style="list-style-type: none"> - roheline kaksikhamba ja karvase maarjalepa elupaikade soodsa seisundi säilimine - liikide säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> - elupaiga hävinemine - suur külastuskoormus - tulekahju 	<ul style="list-style-type: none"> - roheline kaksikhamba kasvukohtades varjuliste tingimuste säilimine - karvase maarjalepa kasvukohas soodsate kasvutingimuste (avatuse) säilimine - puisniitude niitmine - keskkonnateadlikkuse edendamine 	<ul style="list-style-type: none"> - tagatud on kaitsealuste liikide elupaikade soodsa seisundi säilimine - kaitsealused liigid on leiu kohtades säilinud - inimesed on teadlikud kaitstavatest väärtustest

4. TEGEVUSKAVA

4.1. Kaitsekorraldusperioodi eesmärgid

Käesoleva kava perioodil on kaitsekorralduslikeks eemärkideks:

- pärandkultuurmaastiku ja poollooduslike koosluste säilitamine ning taastamine;
- loodusdirektiivi elupaigatüüpide soodsa seisundi säilimine;
- liikide ja nende elupaikade soodsa seisundi säilimine.

Kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused on jagatud kolmeks:

- säilitavad tegevused;
- taastavad tegevused;
- eksponeerivad tegevused.

4.2. Säilitavad tegevused

4.2.1. Kaitseala tähistuse ja infotahvli korrashoid

Kaitseala tähistati Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt 2008. aastal. Paigaldati 4 kaitseala nimega tähist ja infotahvel. Tähistus on paigaldatud kaitseala nurkadesse juurdepääsuteede äärde ja on piisav. Infotahvel paikneb kaitseala kirdenurgas.

Tähistuse või infotahvli amortiseerumisel või lõhkumisel tuleb need asendada uutega.

4.2.2. Reformimata maade riigi omandisse vormistamine

Reformimata maade omandivormi määratlemine on vajalik riigile liigsete kohustuste ja kulutuste vältimiseks ning koosluste ja kaitsealuste liikide kestva kaitse korraldamiseks.

Kaitseala maast on 2010. a juuli seisuga jätkuvalt riigi omandis olevat katastrisse kandmata maad 42,8 ha. Reformimata maa kuulub tervikuna sihtkaitsevööndisse ja tuleb võimalikult kiiresti vormistada riigi omandisse.

4.2.3. Järelevalve

Pool-looduslike koosluste taastamise ja õppe-matkaraja rajamise tulemusena on oodata kaitseala külastuskoormuse suurenemist. Üsna tavapärane on osadel looduskaunite kohtade külastajatel lõkketegemise soov. Kaitseväärtuste säilimise eesmärgil kaitsealale lõkketegemise kohti kavandatud ei ole ja seetõttu lõkketegemist tuleb ohjata. Probleemiks võib olla ka maasturite ja ATV-dega sõitmine kaitsealal.

Vajalik on kaitseala valitseja koostöö Keskkonnainspeksiooniga ning järelevalve osas on otstarbekas teha koostööd ka kohalike elanikega.

4.2.4. Pool-looduslike koosluste hooldamine

Pool-looduslike koosluste hooldamist teostavad isikud, kes on kooskõlastanud hooldamise kaitseala valitsejaga ja sõlminud vastava lepingu (PRIA-ga) toetuse saamiseks.

- Pool-looduslike kooslusi niidetakse igal aastal 1 kord, niide koristatakse
- Lindude pesitsusaja tõttu ei alustata niitmist enne 10. juulit
- Tähelepanu tuleb osutada kõvalehtpuude järelkasvu säilimisele, enne niitmist tuleb tamme, vahtra, pärna, saare jms järelkasv tähistada

- Tähelepanu tuleb osutada alal esineva näsiiniine säilimisele, tuleb eelnevalt tähistada
- Koristada vanad okastraataiad

4.2.5. Metsakoosluste säilitamine

Kaitsealal teostati metsakorraldus 2008. aastal OÜ Metsakorralduse Büroo poolt. Metsad inventeeriti ja määrati nende vastavus loodusdirektiivi elupaigatüüpidele (lisa 5). Kaitseala metsi tuleb majandada vastavalt metsade säästva majandamise kavale (Metsakorralduse Büroo OÜ, 2009) kooskõlas kaitseala valitseja poolt seatud tingimustega.

Eramaade metsad ei vasta ühelegi loodusdirektiivi elupaigatüübile. Roosi maaüksus paikneb piiranguvöödis, Mädapõllu ja Väljaotsa maaüksused sihtkaitsevööndis.

Sihtkaitsevööndis asuvate loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavate metsakoosluste kaitse-eesmärk on nende loodusliku arengu tagamine.

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja sihtkaitsevööndi ökoloogilise stabiilsuse tagamine.

- Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluste liigiline ja vanuseline mitmekesisus
- Sihtkaitsevööndis on lubatud koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile
- Sihtkaitsevööndis on vajadusel lubatud puu- ja põõsarinde harvendamine poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks
- Esinevates metsaelupaigatüüpides 9010* ja 9020* majandustegevust ei toimu
- Säilitada laialehiste puuliikide järelkasvu
- Säilitada surnud puid ja tüükaid
- Kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja, puidu kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas
- Eesmärk on vanade tammede säilitamine, seega on äärmiselt vajalik elusate tammede päästmine tihedast metsast, kuna tammed vajavad avatust päikesele. Surnud tammede ümbruse ja tammedeta metsaosa võib jätta puutumata.
- Järgnev metsakorraldus peaks toimuma 2018. aastal.

4.2.6. Liigikaitse

Rohelise kaksikhamba kaitsmine

Rohelise kaksikhamba leiukohtades säilitada võimalikult varjulised tingimused, metsakooslusi mitte kujundada, vältida raieid leiukohtade ümbruses.

Karvase maarjalepa kaitsmine

Karvase maarjalepa kasvukoht tuleb hoida avatuna, mitte lasta sel võsastuda või kinni kasvada. Vajalik on iga 2-3 aasta järel võsa eemaldamine kasvukohas.

4.2.7. Kaitse-eeskirja parandamine ja täiendamine

Kaitse-eeskirjas on vajalik teha täiendusi ja muudatusi. Kaitse-eeskirjas viia kaitse-eesmärgid vastavusse kaitsealal esinevate väärtustega.

Kehtivas kaitse-eeskirjas §-s 1 lõikes 1 punktis 1 on sätestatud kaitseala kaitse-eesmärk: /nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavaesel mullal liigirikaste

niitude (6270*)³, puisniitude (6530*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060) kaitse/.

Kooskõlas inventuuri ja metsakorraldusega tuleb see ümber sõnastada järgnevalt: /nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*)³, puisniitude (6530*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga madalikeniidude (6510), vanade loodusemetsade (9010*) ning vanade laialehiste metsade (9020*) kaitse/.

Kaitse-eeskirja § 1 lõike 1 punkti 2 tuleb täiendada Loodusdirektiivi II lisa kaitstava liigi rohelise kaksikhamba, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, osas.

Kaitse-eeskirja § 4 lõige 4 sätestab, et telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal. Kaitsealal ei ole õuemaad, mistõttu säte ei ole asjakohane.

Piiranguvööndis võib lubada lageraiet kuusikus langi pindalaga kuni 0,5 ha.

4.2.8. Kaitsekorralduskava uuendamine

Kaitsekorraldusperioodi teiseks etapiks (2016-2020) uuendatakse ja kaasajastatakse tegevuskava ning eelarve, vajadusel korrigeeritakse kaitsekorralduslikke meetmeid.

Kaitsekorralduskava järgnevaiks perioodiks koostatakse 2020. aastal. Selleks tuleb teha ettevalmistusi käesoleva kava kogu perioodi jooksul. Järgmise kava aluseks on käesoleva kava täitmise analüüs, tehtud tööde dokumentatsioon, uuringud jms.

4.2.9. Teabe jagamine, väärtuste tutvustamine

Ümberkaudsed elanikud ja maaomanikud peaksid olema teadlikud kaitseala olemasolust ja selle väärtustest ning sellest tulenevatest tingimustest loodusressursside kasutamisel. Asjakohast infot saab jagada maakonnalehtede või voldikute kaudu, samuti kaasates inimesi talgute korras taastamis- või hooldustöödele.

Soovitav on korraldada vähemalt kord aastas looduskaitsealises üritusi.

4.3. Taastavad tegevused

4.3.1. Pool-looduslike koosluste taastamine

Omaaegsed puisniidud ja –karjamaad on hooldamata jätmise tõttu võsastunud ja metsastunud. Pool-looduslikud kooslused ja pärändkultuurmaastik on suures osas kehvast seisundis või kadumas. Niitude kinnikasvamine on toimunud peamiselt kaskede, leppade ja kuuskedega. Protsessi jätkudes kujunevad alal esmalt kase enamusega puistud ja seejärel kuusikud. Varjujäänud tammede eluiga lüheneb oluliselt ja kõrge väärtusega tammedega puisniidukooslused kaoksivad.

Väärtuslike pool-looduslike koosluste ja pärändkultuurmaastike taastamiseks on vajalik puurinde hõrendamine ja võsa koristamine ning edaspidi iga-aastane niitmine. Säilitada tuleb eelkõige laialehiseid puid ja nende järelkasvu, samuti mõningaid põõsagruppe lindude jaoks.

Taastamist vajavad alad on kaardistatud (lisa 6).

4.3.2. Maastikuilme taastamine

Kaitsealalt tuleb eemaldada vanad, kasutatud elektripostid, mis rikuvad kaitseala ilmet.

Maastikuilme taastamise alla kuulub ka p 4.3.1 kirjeldatud tegevus.

4.4. Eksponeerivad tegevused

Kaitsealale on kavandatud rajada õppe-matkarada, mille eesmärk on loodushariduse edendamine ning pärand- ja metsakoosluste tutvustamine. Rajatav õppe-matkarada peab olema loodusharidusliku suunitlusega, mitte aga koht massiturismiks, kuna liigne külastuskoormus seab ohtu kaitseala ilme ja väärtuste säilimise Kaitseala oma väiksuse ning looduslike iseärasuste ja väärtuste tõttu ei ole sobiv lõkke- ja telkimiskohtade rajamiseks, kuna see suurendab tuleohtu, samuti on oht metsamaterjali, sh kasvavate puude kasutamises lõkkematerjaliks.

Käesoleval ajal on võimalik eksponeerida pool-looduslike koosluste taastamist vajavaid ning hooldatud alasid, tulevikus oodatavalt vaid hooldatud alasid. Alal esinevad niiduelupaigatüübid on kirjeldatud p 3.2.1. Metsaelupaigatüüpidest vääriivad tutvustamist vanad looduspõõsad ja laialehised metsad (p 3.2.1.). Seega on soovitus tähistada rada infopostidega, mis juhivad tähelepanu kaitseala väärtustele. Õpperada projekteeritakse ja rajatakse kaitseala valitseja poolt seatud tingimustel 2011-2012. aastal. Õpperada vajab iga-aastast raja ülevaatamist ja vajadusel hooldust.

4.5. Tegevuste eelisjärjestamine

Käesolevas kaitsekorralduskavas seatakse tegevused 3 tähtsusklassi:

I – hädavajalikud tegevused, mis on:

- otseselt vajalikud kaitse-eeskirjas sätestatud kaitse-eesmärkide täitmiseks
- seadustega ette nähtud kohustused
- vajalikud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate kohustuste täitmiseks

II - vajalikud tegevused, mis on:

- teisi kaitseala väärtusi säilitavad
- väärtusi taastavad
- väärtusi tutvustavad

III - soovituslikud tegevused, mis on:

- eelkõige väärtuste uurimine, mis kaudselt aitab kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tegevuste tähtsusklassid väljenduvad eelarvetabelis (lk 15).

5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorraldusmeetmete tulemuslikkuse hindamiseks tuleb dokumenteerida kõik kaitsealal läbiviidavad tööd ja tegevused. Tähtsaimad on eelarves kajastatud tegevused, kuid vajalikud on ka mittefinantseeritavad ja soovituslikud tegevused. Koostatakse kaitsekorraldusliku perioodi tulemuslikkuse analüüs.

Maastiku hindamisel võib aluseks olla maastikupildi tüüpilisus või vastavus soovitud tulemusele.

Koosluste ja elupaikade seisundit hinnatakse nende pindala järgi. Metsaelupaigatüübid peavad olema otsesest inimtegevusest mõjutamata.

Liikide ja nende elupaikade olukorda hinnatakse nende arvukuse ja seisundi järgi.

Kaitsekorraldusperiood loetakse tulemuslikuks siis, kui:

- Taastatud on 19,2 ha võsastunud ja metsastunud pärandkultuurmaastiku poollooduslikke kooslusi
- Regulaarselt hooldatakse 31,5 ha poollooduslikke kooslusi (sh ülalnimetatud 19,2 ha taastatud kooslusi)
- Kaardistatud elupaigatüübid on säilinud ja soodsas seisundis
- Kaitsealuste liikide elupaigad on säilinud, liigid on säilinud ning tagatud on soodne seisund
- Rajatud on õppe-matkarada, see on loodussäästlik ja heas seisukorras
- Kaitse-eeskirja on tehtud asjakohased muudatused

6. TEGEVUSED, EELARVE ja AJAKAVA

Tabel 5. Mäetaguse maastikukaitsealal teostatavad tööd 2011-2020

Tegevus	Tähtsus	2011	2012	2013	2014	2015	2016-2020	Maksumus kr	Teostaja
1. Tähistamine									
Tähistuse korrashoid (vajadusel asendamine)	I	x	x	x	x	x		Jooksev vajadus ¹	RMK
2. Hooldamis-, taastamis-, ohjamistegevused									
Pool-looduslike koosluste hooldamine	I	40 000	40 000	40 000	120 000	120 000	600 000	960 000	Maaomanikud, huvitatud töövõtjad
Pool-looduslike koosluste (sh pärandmaastikuilme) taastamine	I	35 000	35 000	30 000				100 000	Huvitatud töövõtjad
Karvase maarjalepa kasvukoha hooldus	I		1 000		1 000		1 000	3 000	RMK
Vanade tammede hooldamine	I		20 000			20 000		40 000	RMK
3. Loodushariduslik ja puhkemajanduslik tegevus									
Infotahvli korrashoid (vajadusel asendamine)	II	x	x	x	x	x	x	Jooksev vajadus	RMK
Õppe-matkaraja rajamine ja hooldamine	II		x	x	x	x	x	Jooksev vajadus	KA, RMK
4. Inventuurid ja seired									
Metsainventuur (elupaigatüübid)	I						7 000	7 000	KA
Niidualupaigatüüpide inventuur	I						7 000	7 000	KA
Kaitsealuste liikide seire	I		x				x	Jooksev vajadus	KA
5. Valitsemine ja järelevalve									
Kaitsekorralduskava uuendamine	I					x	x	Jooksev vajadus	KA
Kaitse-eeskirja uuendamine	I			10 000				10 000	KA
Järelevalve teostamine	I	x	x	x	x	x		Jooksev vajadus	KKI, KA, RMK

¹ - Jooksva vajadusena peetakse silmas kulusid, mis nõuavad ennekõike vastutava institutsiooni töötajate aega ja reaalne materjalikulu on tühine.

KASUTATUD MATERJALID

Käesoleva töö koostamiseks koondati ja kasutati järgmisi, nii paber- kui elektroonilisel kujul olevaid, materjale ja andmeid:

1. Kalda, A., 2000. Eksperthinnang Mäetaguse tammiku seisundi kohta ja soovitused selle edasiseks säilitamiseks, kujundamiseks ning kasutamiseks.
2. Kukk, Ü., 2003. Ekspertarvamus Mäetaguse maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõule. EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut, Tartu, 8 lk.
3. Kukk, Ü., Hurt, E. 2003. Haruldaste ja kaitstavate taimeliikide leiukohtade inventuur, II (lepingulise töö aruanne). EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut, Tartu.
4. Kõlli, R., Lemetti, I., 1999. Eesti muldade lühiiseloostus. I. Normaalsed mineraalmullad. Eesti Põllumajandusülikool.
5. Masing, J. 2005. Ida-Virumaa matkajuht. Printon Trükikoda AS, 136 lk.
6. Saaber, K. 1996. Koguteos Virumaa. Tallinna Raamatutrükikoda, 872 lk.
7. Ida-Viru Maavalitsus, 2003. Teemaplaneering. Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused.
8. TTÜ Geoloogia Instituut, 2004. Loodusmälestised 13.
9. Örd, A., Kalda, A., Jürman, E., Voist, J. 1988. Akt Kohtla-Järve rajooni kohaliku tähtsusega looduskaitseobjekti „Mäetaguse tammed ja tammik” seisukorra ja rekonstrueerimisvõimaluste selgitamise kohta.

LISAD

Lisa 1. Mäetaguse maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 11. mai 2006. a määrusega nr 109, jõustunud 29.05.2006

Määrus kehtestatakse «[Looduskaitseaduse](#)» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Mäetaguse maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Mäetaguse maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

1) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – lubjavesel mullal liigirikaste niitude (6270*)³, puisniitude (6530*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060) kaitse;

2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi – karvase maarjalapa (*Agrimonia pilosa*) kaitse, mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik.

(2) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal kehtivad «Looduskaitseaduses» sätestatud piirangud käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Ida-Viru maakonnas Mäetaguse vallas Mäetaguse alevikus ja Rajaküla külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Kaitsealal on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatut.

(3) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud suurulukite küttimine.

(4) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

(5) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, liinirajatiste hooldamisel, metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemisega seotud tegevuses ning kaitseala valitseja nõusolekul tehtavas teadustegevuses.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba.

§ 6. Vajalik tegevus

Kaitsealal on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

- (1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.
- (2) Kaitsealal on Tammiku sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

- (1) Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse, vanade tammede ja traditsioonilise pärandkultuurmaastiku ilme säilitamine.
- (2) Sihtkaitsevööndis asuvate metsakoosluste kaitse-eesmärk on kasvukohatüübile iseloomulike liikide koosseisu säilitamine.

§ 10. Lubatud tegevus

- (1) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine.
- (2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:
 - 1) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine;
 - 2) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
 - 3) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
 - 4) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud tee rajamine, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on Roosi piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maa kasutamisel väljakujunenud traditsioonilise pärandkultuurmaastiku ilme säilitamine ning sihtkaitsevööndi ökoloogilise stabiilsuse tagamine.

§ 14. Lubatud tegevus

Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine, arvestades käesoleva määruse § 5 punktides 4–7 sätestatud;
- 3) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituse korraldamiseks õuemaal ei ole kaitseala valitseja nõusolekut tarvis.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus;
- 2) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 4) maavara kaevandamine, välja arvatud «Maapõueseaduse» § 59 lõikes 2 sätestatud juhul kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 6) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 7) uue veekogu rajamine.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

² Kaitseala on moodustatud Kohtla-Järve Rajooni TSN Täitevkomitee 24. novembri 1965. a otsusega nr 192 kaitse alla võetud kohaliku tähtsusega looduse üksikobjektide Mäetaguse tamme, tammede rühma ja Mäetaguse pargi baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 2 alapunktist 229 hõlmab kaitseala Mäetaguse loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas oleval kaardil Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga september 2004. a.

Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Lisa 2. Mäetaguse MKA-I teostatud inventuurid ja uuringud.

Kukk, Ü., Hurt, E. 2003. Haruldaste ja kaitstavate taimeliikide leiukohtade inventuur, II (lepingulise töö aruanne). EPMÜ Keskkonnakaitse Instituut, Tartu.

Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium, 2002. Natura 2000 inventuuri ametlik kaardikiht.

Pärandkoosluste Kaitse Ühing (PKÜ), 2001. Mäetaguse tammiku inventeerimise ankeedid ja kaardikiht.

Kalda, A., 2000. Ekspert hinnang Mäetaguse tammiku seisundi kohta ja soovitused selle edasiseks säilitamiseks, kujundamiseks ning kasutamiseks.

Vääriselupaikade inventuur 1999-2002.

Eesti Metsakorralduskeskus, 1996. Iisaku metskonna metsakorralduse andmebaas.

Elupaikade inventuur 1996. aastal. Eestimaa Looduse Fond.

Örd, A., Kalda, A., Jürman, E., Voist, J. 1988. Akt Kohtla-Järve rajooni kohaliku tähtsusega looduskaitseobjekti „Mäetaguse tammed ja tammik” seisukorra ja rekonstrueerimisvõimaluste selgitamise kohta.

Lisa 3. Asukoha skeem

